

Datum: 9.3.2022

Dognojevanje ozimnih žit je pomembno kljub naraščanju cen gnojil

Zima brez snega, pomanjkanje vlage v tleh zaradi premalo padavin, nizke temperature tal in vsak dan dražja mineralna gnojila naj pridelovalce ozimnih žit ne odvrčajo od pravočasnega prvega dognojevanja spomladi. Trenutno ozimna žita zaradi suhih in hladnih tal še počasi rastejo, že ob prvih padavinah pa lahko pričakujemo začetek intenzivnega razraščanja, saj so tudi dnevi vsak dan daljši, svetlejši in toplejši.

Prvo dognojevanje v spomladanskem času, zlasti pri ozimni pšenici in tritikali, ki se razraščata spomladi, vpliva na število poganjkov, na dolžino klasa in tudi na število zrnja v klasu. Optimalen čas za 1. dognojevanje ozimne pšenice spomladi je v fazi 1. do 3. stranskega poganjka.

BBCH 21-začetek razraščanja, viden 1. stranski poganjek

BBCH 23-vidni stranski poganjki

Kadar je prvo spomladansko dognojevanje prepozno in če so odmerki priporočenih količin dušika prenizki, se bodo posledice tega poznale ob žetvi.

Priporočene količine dušika za dognojevanje ozimnih žit spomladi:

Vrsta žita	razvojna faza	Kg dušika/ha	Vrsta gnojil
Pšenica	Zgodaj spomladi (BBCH 21 – 25)	50 -70	- uporaba dušičnih mineralnih gnojil na osnovi nitratov - kompost - razredčena gnojevka
	Med 1. in 2. kolencem (BBCH 31 -32)	30 -50	- dognojevanje na osnovi RQ talnih testov ali hitrih rastlinskih dušičnih testov, uporaba kombiniranih dušičnih gnojil z žveplom
	Začetek klasenja (BBCH 49 -51)	30 -50	- dognojevanje na osnovi hitrih rastlinskih dušičnih testov, uporaba kombiniranih dušičnih gnojil z žveplom, lahko foliaro
Ječmen	Zgodaj spomladi (BBCH 21 – 25)	30 -60	- uporaba dušičnih mineralnih gnojil na osnovi nitratov - kompost - razredčena gnojevka
	Med 1.in 2. kolencem (BBCH 31 -32)	30 -50	- dognojevanje na osnovi RQ talnih testov ali hitrih rastlinskih dušičnih testov, uporaba kombiniranih dušičnih gnojil z žveplom

	Začetek klasenja (BBCH49 -51)	30 -50	- dognojevanje na osnovi hitrih rastlinskih dušičnih testov, uporaba kombiniranih dušičnih gnojil z žveplom, lahko foliarno
Tritikala, rž pira	Zgodaj spomladi (BBCH 21 – 25)	50	- uporaba dušičnih mineralnih gnojil na osnovi nitratov - kompost - razredčena gnojevka
	Med 1. in 2. kolencem (BBCH 31 -32)	20 -40	- dognojevanje na osnovi RQ talnih testov ali hitrih rastlinskih dušičnih testov, uporaba kombiniranih dušičnih gnojil z žveplom
	Začetek klasenja (BBCH 49 -51)	0 -40	- dognojevanje na osnovi hitrih rastlinskih dušičnih testov, uporaba kombiniranih dušičnih gnojil z žveplom, lahko foliarno

Kadar žita rastejo na strukturno slabih, zbitih tleh v ozkem kolobarju s koruzo, je razvoj koreninskega sistema ozimnih žit zaradi slabe strukture tal in talnih gliv, ki lahko prehajajo na korenine žit, oviran. V takih pogojih zaradi slabega koreninskega sistema rastline hranila težje sprejemajo, težje se borijo proti stresnim razmeram med rastjo, zato so pridelki zrnja slabši.

Rž in ječmen večino korenin razvijeta jeseni, pri ostalih žitih se korenine razvijajo tudi še spomladi. Pšenica ima na pretežnem delu Slovenije od 1 do 3 stranske poganjke, podobno tudi tritikala. Glede na tehnološka priporočila je na območju celotne države že nastopil optimalen čas za dognojevanje vseh vrst ozimnih žit.

Če korenine niso dovolj razvite ali so zaradi suhomrazice uničene, je opazno rumenenje ozimnih posevkov. Rumenenje posevkov je najbolj vidno na ozimnem ječmenu, na zbitih tleh, na tleh kjer je zastajala voda in kaže na pomanjkanje rastlinam dostopnega dušika. Kadar so tla preko zime večinoma suha in se spomladi opaža rumenenje, je posevke žit priporočljivo valjati, da se vzpostavi boljši stik korenin s tlemi. Najpogosteje se rumenenje rastlin opazi spomladi pri ječmenu. Ozimni ječmen večinoma razrašča jeseni, spomladansko rumenenje je lahko tudi posledica pomanjkanja dušika, če ozimni ječmen ni dovolj zgodaj dognojen. Zaradi hladnih in sušnih razmer letos prvo dognojevanje ozimnih žit lahko ponekod kasni. Ob uporabi mineralnih gnojil priporočamo, da uporabite dušik v nitratni obliki (KAN 27 %). Po 1. dognojevanju ozimnih žit je priporočljivo posevke žit tudi prečesati, saj se s česanjem gnojila zadela v tla, s tem se zmanjšajo tudi izgube dušika v zrak. Plitvo česanje žit po prvem dognojevanju spomladi je priporočljivo tudi zaradi boljšega razraščanja koreninskega sistema. Česanje žit po dognojevanju opravimo vedno pred napovedanim dežjem.

Letošnja zima bo kot kaže po padavinah zelo skopa, saj smo na območju države v mesecu januarju in februarju doslej dobili komaj polovico padavin dolgoletnega povprečja. Kot kaže, bo suh tudi mesec marec, saj v naslednjih 10 dneh na spletnih straneh ARSO še ni napovedanih padavin, tla so trenutno na pretežnem delu države še hladna in suha. Napoved padavin lahko spremljate na: <https://meteo.arso.gov.si/met/sl/weather/bulletin/agro/>, kjer lahko spremljate napoved za padavine, veter in temperaturo tal za posamezna pridelovalna območja v Sloveniji.

Pridelovalci ozimnih žit (ječmen, pšenica), ki so prvo dognojevanje že opravili takoj po 15. februarju, bodo v naslednjih tednih že spremljali fazo razvoja in stanje razpoložljivega dušika v tleh. Pri tem veliko pomoč nudijo hitri rastlinski ali talni nitratni testi, ki natančneje pokažejo nivo dušika v rastlini oz. na območju korenin, kar je podlaga za dodajanje prave količine dušika. Vsem ostalim pa svetujemo, da 1. dognojevanje vseh ozimnih žit opravijo pred napovedanimi padavinami, ko priporočamo narediti tudi hitri talni nitratni test in dodati le manjkajočo količino dušika na enoto površine. Le tako bodo ozimna žita lahko pričela hitro z rastjo in nam ob žetvi dala optimalen pridelek zrnja glede na rastne pogoje v času rasti.

Pripravila:
Strokovna skupina za poljedelstvo pri KGZS